

Liturgie

Middagdienst

Votum

Psalm 78: 1 en 2

Gebed

Schriftlezing Hebr. 12 verzen 1 -17

Psalm 27: 1 en 3

Tekst: zondag 35 Heid. Cat.

Preek

Psalm 27: 7

Geloofsbelijdenis gezang 179 a

Dankgebed/voorbede

Collecte(n)

Slotzang Psalm 89: 5 en 6

Zegen

Gemeente/gasten in Jezus Christus,

Het zal niet zo moeilijk zijn om het verschil te begrijpen tussen het eerste en het tweede gebod. En wel zoals de Here de beide geboden geëerbiedigd wil hebben.

Het verschil is immers dit dat Hij wereldwijd slechts één enkele godsdienst accepteert. Dat men vanuit het christelijke geloof Hem vereert; vanuit het geloof in Christus. Dat is één! Vervolgens geeft Hij in het tweede gebod duidelijk aan, op welke manier wij met Hem omgaan. Het ligt voor de hand dat de Here eerst zegt DAT we Hem(!) zullen vereren en pas daarna aangeeft HOE we Hem zullen vereren.

Daar gaat het hier nu over, niet meer over de vraag DAT, maar de vraag HOE we Hem zullen verheerlijken. Dan gaat het heel persoonlijk over onze kerkdiensten: zijn deze betrouwbaar, zijn deze geloofwaardig?

Dat wil zeggen: zijn ze voor de Here geloofwaardig en betrouwbaar. Wij vereren niet onszelf. Nee, we komen naar de kerk om Hem te aanbidden. Dus draait het om de vraag: hoe wil Hij het hebben, zijn we voor Hem geloofwaardig?

Uiteraard gaat het om veel meer dan om onze kerkdiensten. Onze eredienst voor Hem beperkt zich niet tot kerkdiensten op zondag. Het omvat ons hele leven, ons gebed en ons Bijbellezen, ons spreken over Hem in evangelisatie en ook onderling binnen de gemeente, ons spreken, zelfs ons denken over Hem is hier aan de orde in het tweede gebod.

Wel is te zeggen dat het hier wel speciaal over onze erediensten gaat. Deze vormen de kern van ons geloofsleven en van onze aanbidding van God.

Nu zou zo maar kunnen dat juist wij, christenen zo iets hebben van: waarom zou je daar nu moeilijk over gaan doen? Dacht je dat de Here zich daar druk over maakt, over de vraag hoe je Hem dient? ALS je de Here maar dient, daar komt het toch op aan? Als mensen de Here dienen, de Bijbel lezen en in gebed Hem zoeken, dan kun je daar toch alleen maar blij om zijn? Ja, daar kun je zeker blij om zijn. Maar de vraag is waar de Here blij mee is, met welke liefde is Hij blij? Maakt het voor Hem verschil hoe je tot Hem komt? Daar gaat het

over en het is de Heilige Geest die ons ertoe heeft gebracht daarover een beslissing te nemen, daarover ook vandaag duidelijk te zijn. Wat de heilige Geest ons als gemeente daarover heeft laten beslissen, is neergelegd en vastgelegd in deze catechismus zondag. Vanuit de Bijbel, vanuit wat God zelf daarover heeft gezegd, brengt de Geest van God ons steeds tot duidelijke uitspraken, een helder geloofsgetuigenis in deze catechismus zondag. Het is dan een liefdedaad, een geloofsdaad wanneer je je dat persoonlijk zo eigen maakt en naspreekt in leven en sterven als het hier beleden staat.

Samengevat is de boodschap die we samen collectief en persoonlijk als evangelie geloven:

*De God van het verbond vergt van ons in Jezus Christus een geloofswaardige verering,
Hij vraagt (1) eerlijke, liefdevolle erkenning
(2) verafschuwt elke vorm van miskennis.*

Van het maken van afbeeldingen springt de catechismus meteen over op onze Godsverering. Immers, ter uitlegging van het tweede gebod wordt wel eerst gezegd dat we Hem op geen enkele manier mogen afbeelden, daar wordt meteen aan toegevoegd: op geen andere wijze mogen we Hem vereren dan Hij ons in zijn Woord bevolen heeft. Met andere woorden, Hem afbeelden staat hier gelijk aan Hem vereren. Het uitgangspunt is DAT we Hem vereren. Nu gaat het een stapje dieper en staan we voor de vraag HOE we Hem zullen dienen.

Dat betreft ook hoe we onze kerkdiensten inrichten. Het antwoord kan helder zijn: De Heilige Geest leert ons zeggen en geloven: zijn Woord staat centraal. Wie God liefheeft is voortdurend met zijn Woord aan de slag.

Waarom is dat zo belangrijk? Waarom durven we daarbij zelfs te zeggen dat de ware eredienst staat en valt met het centraal stellen van zijn Woord? Vandaag nog meer dan voorheen onder Israël?

Voor joden stond een gebouw in het middelpunt van hun religie. Een tabernakel, een tent als huis van God, later de tempel, een stenen gebouw dat zij koesterden. Nog altijd hechten ze grote waarde aan hun tempelresten, de klaagmuur. Ze zouden ook vandaag liefst het hele tempelplein er weer bij willen hebben.

Voorheen stond de verzoeningsdienst, het offeren centraal, daar draaide voor de Joden alles om. Ook kwam het aan op de priesterzegen en lezing van de wet.

Daarna is Jezus gekomen. Hij werd boos toen Hij zag wat ze in de tempel deden. Want Hij doorzag hun hart en zag dat het voor Joden slechts een religieuze techniek was geworden. Ze kwamen om door aanschaf van een offerdier hun schuld af te kopen en dachten dat dit door aankoop van het voorgeschreven offerdier wel voldoende was. Jezus heeft de tempel in Jeruzalem opgeruimd, laten weghalen. Hij heeft zijn offer gebracht. Het tempelgordijn scheurde en de oude offercultus werd afgeschaft. Hij zei daarna: ga evangeliseren, trek de wereld in en breng alle mensen tot het evangelie om te leven met dat Woord van apostelen en profeten en leer alle volken dat evangelie te omhelzen, het Woord van God.

Voorheen kon je dus God leren kennen door naar de tempel te gaan en de priesters bezig te zien en je vader te horen voorlezen uit de wet van Mozes, je mocht zelf ook gaan lezen uit de Bijbel, als je tenminste een jaar of twaalf was. Werd je een zoon der wet, dan mocht je ook meedoen met de Oude Testament lezing, zo leerde je God zien en lezen, Hem kennen. Hij woonde nog achter dichte gordijnen in de tempel en in wetsregels. Nu komt Hij niet in

een gebouw tot ons, maar door de Bijbel. Straks hebben we ook de Bijbel niet meer nodig, want dan zullen we direct met God verkeren, we zullen Hem zien zoals Hij is. Niet zichtbaar en tastbaar, maar in Christus zullen we Hem zien op een geestelijke manier, daar hebben we geen woorden, geen letters en zinnen meer voor nodig, onze omgang met God zal vol liefde en direct zijn.

Nog hebben we zijn Woord, zijn evangelie om Hem te kennen en met Hem om te gaan, Hem lief te hebben. Met andere woorden, zijn Woord hebben we gekregen om zijn gedachten te leren lezen, over wat Hij denkt van plan te zijn en wat Hij uitvoert, en zo te weten wat Hij wil, wat Hij goed en mooi vindt. Door vanuit de Bijbel zijn gedachten en plannen te lezen krijgen wij idee wat Hij van ons verlangt. Daarom deed de Heilige Geest ons bij herhaling tot de evangelische uitspraak komen dat we gebonden zijn aan zijn Woord en dat we vandaag nog in een proces verkeren met uit de Bijbel steeds meer zijn gedachten en plannen te kennen. In het tweede gebod vraagt Hij dat we ons zelf steeds reinigen van verkeerde gedachten en dwalingen over Hem. Als mensen hebben we immers van nature gedachten over God en zijn bestaan, maar we reinigen onze gedachten en woorden en denkbeelden voortdurend om niets anders toe te laten dan wat met Gods eigen woorden en gedachten overeenkomt. Want Hij kan het niet hebben en verdraagt het gewoon niet als je over Hem anders denkt dan Hij is. Wie Hem liefheeft vertrouwt dus nooit zijn eigen gedachten over God en kruipt zo dicht mogelijk aan tegen wat Hij ervan heeft gezegd. Je kunt ook niet volstaan met zo weinig mogelijk van Hem, zo van: als je maar in Jezus als verzoener en verlosser van je leven gelooft, komt het wel goed. Je mag de Bijbel niet minimaliseren, en het geloof in Hem ook niet. Christus bindt ons door zijn Geest aan zijn Woord, aan alles in zijn Woord, en wij binden met Hem ons hele leven aan zijn woord, in het bijzonder de kerkdiensten wanneer we in naam van hem zijn bijeengekomen. Hij laat zichzelf daarin immers kennen, daarin alleen.

Wat maakt dan een eredienst tot een echte eredienst voor Hem? Als Hij zichzelf daarin terugvindt en wanneer blijkt dat we zijn gedachten en plannen en daden goed hebben afgelezen uit wat Hij in Christus heeft bekend gemaakt. Wij maken het onszelf van nature moeilijk en belemmeren ons zicht op God omdat we de neiging houden met eigen gedachten aan te komen in onze Godsverering en ons Godsvertrouwen. Jezus beloofde gelukkig dat Hij door zijn Geest ons in de waarheid zou leiden en ons tot de volle waarheid zou brengen. Daarom zullen in ons hart en hoofd alle verkeerde bedoelingen en opvattingen van God in Christus verdwijnen, ze zullen steeds meer wegvallen, juist omdat we in zijn Woord zijn eigen gedachten kunnen aflezen. Er zal niet alleen een en dezelfde godsdienst, de christelijke onder de mensen worden gevonden, maar ook een en dezelfde ware, dat is: geloofwaardige eredienst die daardoor wordt gekenmerkt dat zijn Woord heerst, alles beheerst wat er gedacht en gezegd wordt zodat zijn wil geschiedt.

Het kan juist bij het tweede gebod zo maar gebeuren dat mensen dit gebod niet echt serieus nemen. Dat ze denken of hardop zeggen, wat maakt het uit hoe je de Here dient, welke opvattingen en geloofsovertuiging je hebt, als je maar in God gelooft. Dat is begrijpelijk in onze nieuwe tijd. Want in alle opzichten en in elk onderdeel van ons leven wordt de keuzevrijheid het grote beginsel. Dat zal in de komende jaren alleen maar toenemen, denk maar aan radio- en tv-kanalen en programma's: ieder zal misschien wel zijn eigen zender kunnen maken of in ieder geval zelf kiezen wat je horen en zien wilt. De keuze-vrijheid is een van de grote toverwoorden van de toekomst. Evangeliseren zal daarom steeds lastiger worden denk ik, want iedereen heeft in ons land en wereld wide zo iets van: laat ieder zijn eigen geloof hebben en wees zeker tevreden als iemand al in de Here God gelooft. Er is

keuzevrijheid in kerken en geloofsopvattingen. Zodra je daarover gaat oordelen, kijken mensen je raar aan.

Maar het tweede in Gods verbond, in onze relatie met Hem, is dat we fijngevoelig leren onderscheiden wat waar en niet waar is en dat we voor de waarheid durven uitkomen. Juist leven in liefde maakt niet laf, maar geeft lef: liefde geeft lef. Althans, ware liefde tot God en liefde tot Christus die is de waarheid en het leven. Als je elkaar niet meer durft terecht te wijzen, is er onvoldoende liefde. Als je broers of zussen de verkeerde weg opgaan en je durft ze niet te waarschuwen, dan is er weinig echte liefde, meer lafheid dan liefde. We worden ook vandaag verleid om het met de waarheid, om het met Gods Woord minder nauw te nemen, en in geloofsopvattingen vrij te laten wat niet vrij kan zijn. God heeft in heel het evangelie een en dezelfde boodschap neergelegd omtrent zichzelf en omtrent zijn werk en zijn plannen en de manier waarop Hij alles uitvoert in Christus Jezus. Hij is in zijn Woord niet onduidelijk over zijn werk van verlossing en wie Hem liefheeft toont liefde in de manier waarop Hij ons over hem wil horen en zien denken, spreken en getuigen. Onze eredienst, verering van hem zal in alles worden ontleend aan wat Hij heeft gezegd en gedacht. En wat daarvan afwijkt zal ook worden benoemd. Elke zondag hebben we geen andere keus dan Hem te dienen naar zijn Woord. Het is een kwestie van gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid. Hij laat ons geen keus dan de binding aan zijn volle volledige evangelie.

Hij verwerpt dan ook elke miskennis.

De vraag kan gesteld: maar zij die beelden in de kerk vereren en dulden, zijn dat dan ineens onze broeders en zusters niet meer? Ze geloven toch in God en ook in Jezus Christus? Het zou een rare gedachtesprong zijn om dat ineens te zeggen, te beweren. Stel dat je getrouwde broer of zus tot een echtscheiding overgaat of telkens alcohol drinkt, daarmee zich dreigt te verstikken zodat hij niet meer zonder kan. Dan moet je hem/haar wel waarschuwen en zeggen: jij gaat de verkeerde weg op. Echt waarschuwen. Juist als je hem of haar waarschuwt dan bewijs je daarmee dat je hem wel als broer of zus wilt blijven zien. Stel dat de echtscheiding toch doorgaat. Dan zeg je toch niet: je bent de verkeerde weg op gegaan, je bent mijn broer of zus niet meer? Dat zou onzinnig zijn om dat ineens te beweren. Het kan inderdaad gebeuren dat men na echtscheiding de gezins- of familieband verbreekt. Maar dat is niet goed, het blijft je broer of je zus wat ze ook verkeerd doen, jij probeert juist door te waarschuwen en de band te behouden, vast te houden, de relatie goed, fair te houden zodat je met elkaar weet waar je aan toe bent. Als je niet waarschuwt en je laat iedereen maar vrij waar het om Gods geboden gaat, dan is dat liefdeloos en zorgeloos. Dat geldt voor het tweede gebod, net zo goed als het eerste of het tweede onderdeel van Gods wet.

Nu zijn er altijd goede bedoelingen te zoeken achter (ook) een verkeerde omgang met de Here God, verkeerde liturgische gewoonten, namelijk om beelden in de kerk te plaatsen en met die beelden te denken dat je God welgevallig bent. Zo denken ook Joden nog steeds dat ze door de lezing van de wet God welgevallig kunnen zijn, als ze de wet maar blijven lezen. De moslims hebben dat van de Joden overgenomen, want Mohammed vond dat een pracht vondst god te vereren doorgoddelijke woorden te reciteren, voor te lezen op een muzikale of andere toon. Als je maar voorleest, dan ben je heilig bezig.

Het gaat in deze catechismus zondag vooral om geloofsovertuigingen. Is de Here boos op mensen die zondigen, zeker, dat geldt ook ons zelf. Maar de vraag is: hoe staat de Here tegenover verkeerde geloofsopvattingen, een verkeerd geloof in Hem. Op twee manieren kan het verkeerd gaan: je maakt van hem een beeld, een verkeerd denkbeeld, of je neemt iets van jezelf of van je omgeving om dat te gebruiken en met die voorstellingen te denken

dat je bij de Here uitkomt. Mensen die beelden neerzetten in de liturgische ruimte, de ruimte waar de eredienst plaats vindt.

Maar mag je dan geen plaatjes in de kerk hebben? Bedoelt de catechismus dat we geen gebruik zullen maken van een beamer om behalve woorden en teksten, ook plaatjes van iets in de Bijbel of van iets uit het leven gegrepen, in de kerk op te hangen of te projecteren. Dit tweede gebod is zo wel misbruikt, alsof je geen plaatjes of geen kunstvoorwerpen of geen kruis in de kerk zou mogen neer zetten.

Dat is hier helemaal niet aan de orde. Het gaat om beelden *die functioneren om jou en allerlei mensen dichterbij God* te brengen, God ermee te verheerlijken.

Maar juist daarvoor zijn best goede bedoelingen te bedenken, zo werd vroeger geredeneerd: mensen kunnen lang niet allemaal lezen en dan kunnen ze schilderen en beelden gebruiken om van God en Bijbelfiguren een voorstelling te maken, zodat ze in hun gebedsleven die voorstellingen van Maria en Paulus of Petrus voor zich zetten in gedachten en dan zo tot Maria en Paulus en Petrus gaan om hen te vragen het contact met God te bemiddelen. Dus beelden en plaatjes die zelfstandig en los van de Bijbel jou tot God brengen. Geen beelden en plaatjes etc los en apart of naast Gods Woord zijn verwerpelijk.

De Here duldt geen competitie, Hij is een jaloers God en kan het niet hebben als je een ereplaats toekent aan beelden etc van iets of iemand anders dan Hij. Hij wordt er ook echt boos over en zal het niet vrij laten gaan.

Wat maakt een eredienst dus geloofwaardig, verkeerde opvattingen, dat in geen geval. Een eredienst kan gemakkelijk meer of minder ongeloofwaardig worden, zelfs onbetrouwbaar bij alle onvolkomenheid die er toch al is en blijft.

Het geeft steeds meer vertroosting, dat is houvast wanneer je Hem steeds beter leert kennen. En wie werkelijk zo door de Bijbel heen kruipt en God leert kennen, heeft een echte schat gevonden.

Amen